

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 4/2011-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. februára 2011 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti L. N., N., zastúpeného usadenou euroadvokátkou Lic. B. Š., Ž., vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Nový Tekov konaných 27. novembra 2010, za účasti S. H., N., takto

r o z h o d o l :

Volby starostu obce Nový Tekov konané 27. novembra 2010   **vy h l a s u j e**
za neplatné.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2010 doručená sťažnosť L. N. (ďalej len „sťažovateľ“) zastúpeného usadenou euroadvokátkou Lic. B. Š., Ž., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Nový Tekov konaných 27. novembra 2010 (ďalej aj „voľby starostu“). Sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. PL. ÚS 4/2011-13 zo 4. januára 2011 prijatá na ďalšie konanie.

Sťažovateľ bol kandidátom, ktorý sa zúčastnil volieb na starostu obce Nový Tekov a vo voľbách získal 209 platných hlasov. Sťažnosť smeruje proti zvolenej starostke S. H. (ďalej len „zvolená starostka“), ktorá získala vo voľbách 210 hlasov. Sťažovateľ namieta najmä porušenie ústavných princípov uvedených v čl. 30 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a tiež porušenie § 31 ods. 6 a § 37 ods. 1 až 4 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: *«Tieto porušenia... spočívali v tom, že pri hlasovaní mimo volebnej miestnosti dvaja členovia okrskovej volebnej komisie chodili s prenosnou volebnou schránkou, pričom jeden člen volebnej komisie /M. Ž./ s takouto volebnou schránkou čakal v aute pred domom voličov a druhý člen komisie /Š. C./ išiel k voličovi od ktorého prevzal hlasovací lístok, ktorý bol následne vhozený do prenosnej volebnej schránky členom komisie. Takýto spôsob hlasovania bol vykonaný pri voličovi J. K. a M. N., pričom nie je vôbec vylúčené, že k takémuto postupu mohlo dôjsť aj pri iných voličoch. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že až štyri hlasovacie lístky, ktoré mu voliči dali boli vyhlásených za neplatné z dôvodu, že v nich boli označení dvaja kandidáti na starostu - sťažovateľ a S. H. Sťažovateľ tiež namieta porušenia Ústavy Slovenskej republiky a vyššie citovaného zákona, pretože pri prvom sčítaní hlasovacích lístkov mal 210 platných hlasov a*

stal sa víťazom volieb. Následne sa uskutočnilo druhé sčítanie hlasovacích lístkov, kde sťažovateľ získal 199 hlasov. Pri treťom a poslednom sčítaní sťažovateľ nakoniec získal 209 hlasov, pričom skončil ako druhý v poradí z pomedzi kandidátov na starostu obce Nový Tekov, pričom víťazom sa stala pani S. H., ktorá získala 210 hlasov. Podľa informácií sťažovateľa bolo tretie sčítanie hlasov najmenej dôkladné, pričom predsedníčka komisie ukončila ďalšie prepočítavanie hlasov. Podľa názoru sťažovateľa tak pri poslednom prepočítaní došlo k úmyselnému, prípadne nedbanlivému, premiestneniu hlasovacieho lístka z tzv. „sťažovateľovej kopy hlasovacích lístkov“ na „kopu hlasovacích lístkov pani S. H.“, pričom sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že už necelú hodinu po uzavretí volebnej miestnosti boli voľby ukončené a vyhlásený víťaz...»

Sťažovateľ nepovažuje postup okrskovej volebnej komisie za zákonný tvrdiac, že „okrsková komisia prepočítavala hlasy dovtedy, pokiaľ nebol zistený dostatočný počet hlasovacích lístkov potrebný pre zvolenie starostu v osobe pani S. H.“. Sťažovateľ ďalej poukázal „na porušovanie ústavy, ako aj ustanovenia § 31 ods. 6 zákona č. 346/1990 Zb., keď pri hlasovaní prostredníctvom prenosnej volebnej schránky voliči nehlasovali v súlade so zákonom, pretože svoje hlasovacie lístky nevhodili priamo do takejto schránky, ale boli odovzdané jednému z členom okrskovej volebnej komisie, ktorý ich mal bez prítomnosti voličov vhoďiť do takejto schránky. Uvedeným konaním bola okrem iného porušená tajnosť hlasovania vo voľbách do orgánov obcí ktorá v podstate znamená, že nikto nie je ústavne a zákonne oprávnený dozvedieť sa ako volič hlasoval a komu odovzdal svoj hlas, pričom túto anonymitu treba zabezpečiť aj vtedy, ak sa volebný akt výnimočne vykoná mimo volebnej miestnosti...“

Navyše pri takomto spôsobe voľby neboli prítomní súčasne obaja členovia okrskovej komisie, pretože vždy jeden čakal v aute s prenosnou schránkou a druhý chodil zbierať hlasovacie lístky. Takýto postup vyvoláva pochybnosti o objektivite volieb, pretože bolo možné takéto volebné lístky zameniť, resp. urobiť ich neplatnými takým spôsobom, že sa zakrúžkovali dvaja kandidáti na funkciu starostu.“

Sťažovateľ poukázal na pripojené čestné vyhlásenia štyroch voličov, ktorí mali byť svedkami porušenia ústavy a volebného zákona, a okrem členov okrskovej volebnej komisie

(ďalej len „člen volebnej komisie“) a zapisovateľky okrskovej volebnej komisie (ďalej len „zapisovateľka“) navrhol vypočúť ďalšie dve osoby – J. K. a M. N., o ktorých vie, že hlasovali prostredníctvom prenosnej volebnej schránky.

Uvedeným konaním malo podľa názoru sťažovateľa dôjsť k porušeniu „jeho práva na rovnaké podmienky prístupu k voleným funkciám, ako aj k porušeniu volebného práva“, a preto žiadal, aby „ústavný súd... aj s prihliadnutím na to, že o výsledku volieb rozhodol len jeden hlasovací lístok, preskúmal ústavnosť a zákonnosť takýchto volieb s tým, že okrem iného prepočíta všetky platné hlasovacie lístky, resp. preskúma aj tie, ktoré boli vyhlásené za neplatné“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:
„Ústavný súd SR vyhlasuje voľby starostu obce Nový Tekov, konané dňa 27. 11. 2010 za neplatné.

V prípade ak budú splnené zákonné podmienky, žiada sťažovateľ, aby Ústavný súd SR vyhlásil takýto nález:

Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie miestnej volebnej komisie zapísané v zápisnici o výsledku volieb starostu v obci Nový Tekov z 27. 11. 2010 a za zvoleného starostu vyhlasuje L. N., nar..., bytom N.“

K sťažnosti boli pripojené čestné vyhlásenia štyroch osôb (Ing. L. K., M. N., D. S. a D. N.), všetky boli predložené vo fotokópiách a bez overenia pravosti podpisov osôb, ktoré mali tieto čestné vyhlásenia podľa identifikačných údajov v nich uvedených podpísať.

Zvolená starostka sa stanoviskom doručeným ústavnému súdu 8. februára 2011 písomne vyjadrila k výsluchom svedkov, ako aj k sťažnosti, ktorá jej bola doručená 14. januára 2011 po jej prijatí na ďalšie konanie.

Vo svojom vyjadrení zvolená starostka uviedla: „*Na pojednávaní dňa 3. 2. 2011 pred Okresným súdom Levice za prítomnosti JUDr. Jána Auxta boli vypočutí všetci členovia volebnej komisie okrem ďalších svedkov voličov J. K. a M. N. Pri výsluchu*

všetkých účastníkov som nebola oboznámená s obsahom čestných prehlásení svedkov L. K., M. N., D. S. a D. N. Pri výsluchu L. K. som zistila, že hlasovací lístok v mene J. K. vypisoval pán L. K., zakrúžkoval kandidáta, ktorého považoval za vhodného a nie som presvedčená o tom, že označil kandidáta, ktorého by volila jeho matka, nakoľko pri dotaze na pána K. tento priznal, že vyplnení hlasovací lístok nedal k nahliadnutiu a odsúhlaseniu jeho matke. Mám zato, že týmto bola porušená ústava ako aj ustanovenia § 31 ods. 6 zákona č. 346/1990 Zb. a to tým, že bola porušená tajnosť hlasovania vo voľbách do orgánov obcí, ktorá v podstate znamená, že nikto nie je ústavne a zákonne oprávnený dozvedieť sa ako volič hlasoval a komu odovzdal svoj hlas, pričom túto anonymitu treba zabezpečiť aj vtedy, ak sa volebný akt výnimočne vykoná mimo volebnej miestnosti.

Podľa § 30 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov bol porušený tento zákon a to tým, že bývalá pani starostka V. P. nedodržala predvolebné moratórium a dňa 27. 10. 2010 na verejnom zasadnutí obecného zastupiteľstva verejne propagovala kandidatúru pána L. N. s tým, že menovaného už dlhé roky pripravovala na prevzatie funkcie starostu obce Nový Tekov. Na uvedenom zasadnutí jeden z ďalších kandidátov na post starostu obce pán M. P. upozornil na toto nezákonné konanie pani starostky. Je mi ľúto, že sme na túto skutočnosť Ústavný súd neupozornili.

Ďalej podľa tohto zákona nesmú členovia volebných komisií a pracovníci odborných útvarov poskytovať informácie o priebehu a čiastkových výsledkoch volieb, a to až do podpísania zápisnice o výsledku hlasovania. Pani D. S., členka volebnej komisie, opustila bez súhlasu predsedníčky volebnej komisie volebnú miestnosť a zdržiavala sa určitú dobu s pánom L. N. a jeho prívržencami v miestnom pohostinstve, čo videli viacerí svedkovia. Pani V. L., zapisovateľka volebnej komisie pravidelne telefonicky informovala pána N. o volebných výsledkoch, ktoré sa menili. Nakoľko tieto sa viackrát prepočítavali.

Dovolím si Vás upozorniť, že všetci svedkovia, ktorí poskytli čestné prehlásenia pri podaní sťažnosti pána L. N. sú s nim v príbuzenskom pomere alebo dlhoroční priatelia.

Dňa 28. 11. 2010 mi bolo ráno o 8.15 hodine telefonicky oznámené, aby som sa pri príležitosti vyhlasovania výsledkov volieb pani V. L., prihovorila občanom Nového Tekova. Po mojom príchode na Obecný úrad Nový Tekov o 9.00 hod. stála v chodbe obecného úradu voľne položená urna, ktorá nebola zapečatená. Nakoľko som mandát starostky obce

Nový Tekov prevzala po 45 dňoch, čo bol úplne najneskorší možný termín na jeho odovzdanie, nadobúdam pocit, že bolo možné manipulovať s volebnou urnou, ako aj volebnými lístkami.

Na základe týchto skutočností žiadam Ústavný súd Košice, aby vyhlásil voľby za platné resp. po zvážení všetkých okolností ich vyhlásil za neplatné s tým, že sa uskutočnia nové voľby na post starostu obce Nový Tekov a taktiež žiadam, aby Ústavný súd SR v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z nepriznal sťažovateľovi L. N. náhradu trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti so zastúpením advokátom. “

II.

Skutkové zistenia

Ústavný súd sa oboznámil s volebnou dokumentáciou predloženou obcou 21. decembra 2010, obsahom ktorej bol originál zápisnice okrskovej volebnej komisie z 27. novembra 2010 (ďalej len „zápisnica volebnej komisie“), opečiatkované obálky v počte 554 ks (odovzdané volebné obálky neboli oddelené od neodovzdaných obálok ani zapečatené páskou), odovzdané hlasovacie lístky pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva (neoddelené od ostatnej dokumentácie a nezapečatené páskou), nepoužité hlasovacie lístky pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva (samostatne zapečatené páskou), odovzdané hlasovacie lístky pre voľby starostu obce v počte 525 ks (zapečatené páskou), hlasovacie lístky pre voľby starostu obce v počte 3 ks (nezapečatené páskou), nepoužité hlasovacie lístky pre voľbu starostu obce (zapečatené páskou) a hlasovacie lístky výslovne označené komisiou ako pomocné (nezapečatené páskou).

Zo zápisnice volebnej komisie vyplýva, že celkovo pri voľbách do obecného zastupiteľstva a voľbách starostu obce bolo vydaných aj odovzdaných 529 obálok, spolu bolo vyhodnotených 525 hlasovacích lístkov odovzdaných vo voľbách starostu obce ako platných, z toho sťažovateľ získal 209 platných hlasov a zvolená starostka získala 210 platných hlasov.

Ústavný súd z predloženej volebnej dokumentácie osobitne preskúmal odovzdané hlasovacie lístky pre voľby starostu obce v počte 525 a zistil, že v prospech sťažovateľa bolo odovzdaných 210 hlasov a v prospech zvolenej starostky 209 hlasov (zistený údaj sa nezhodoval s údajom zaznamenaným v zápisnici volebnej komisie). Ústavným súdom zistený počet hlasovacích lístkov odovzdaných ostatným kandidátom na funkciu starostu obce sa zhodoval s údajmi uvedenými v zápisnici volebnej komisie. Ďalej bolo zistené, že z ďalších 3 voľne uložených nezapečatených hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce bol jeden upravený tak, že v ňom boli zakrúžkovaní dvaja kandidáti, druhý hlasovací lístok bol preškrtnutý perom a tretí hlasovací lístok bol nevyplnený. Predsedníčka volebnej komisie M. S. po nahliadnutí do predložených 3 hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce (voľne uložených vo volebnej dokumentácii) pri svojom výsluchu ústavným súdom uviedla, že tieto hlasovacie lístky hodnotila ako neplatné. Svedkyňa sa však nevedela vyjadriť k otázke, kto ukladal volebnú dokumentáciu pre archiváciu a kde sa táto archivovala. Z opísaných skutočností ústavnému súdu vyplynulo, že v prípade uvedených 3 hlasovacích lístkov ide o neplatné hlasy odovzdané vo voľbách starostu obce voličmi, ktoré však pri úschove volebnej dokumentácie neboli správne označené ako odovzdané neplatné hlasovacie lístky a ako súčasť volebnej dokumentácie neboli riadne uložené, t. j. zapečatené spolu s ostatnými odovzdanými hlasovacími lístkami, hoci táto povinnosť okrskovej volebnej komisie (ďalej len „volebná komisia“) vyplýva z pokynu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) č. 220-2010/018343 z 12. júna 2010.

Všetci vypočutí členovia volebnej komisie zhodne vyhlásili, že prepočítavanie hlasov pre voľby starostu obce vykonali opakovane, a to tak, že jednotlivé hlasy spočítavali postupne viacerí členovia komisie. Sčítavania hlasov sa zúčastňovala aj zapisovateľka V. L. Z výpovede členky volebnej komisie D. S. ústavný súd zistil, že spočítaním hlasovacích lístkov zistila 199 platných hlasov pre sťažovateľa, následne spočítaním hlasovacích lístkov zapisovateľkou bolo zistených 210 platných hlasov a pri treťom sčítaní vykonanom predsedníčkou volebnej komisie bolo zistených 209 hlasovacích lístkov odovzdaných v prospech sťažovateľa. Aj ostatní členovia komisie (D. M., M. K., M. Ž. a M. S.) vo svojich výpovediach potvrdili, že počas sčítavania hlasov malo byť v prospech sťažovateľa zistených najskôr 199 hlasov a po opätovnom prepočítaní malo byť ustálené, že sťažovateľ

získal 209 hlasov. Čo sa týka spôsobu opakovaného prepočítavania hlasov, D. S. pri výsluchu uviedla, že hlasovacie lístky boli vzájomne poprekladané krížom po desiatkách, pričom hlasy a počet v týchto desiatkách už kontrolovaný nebol. Pokiaľ ide o počet hlasov v prospech zvolenej starostky, všetci členovia volebnej komisie pri výsluchu tvrdili, že bolo zistených 210 hlasov, pričom tento počet hlasov mal byť zistený opakovane, a preto bol tento údaj uvedený do zápisnice. Pri výsluchu D. S. bolo zistené, že hlasovacie lístky odovzdané pre zvolenú starostku mali spočítavať M. K., D. M. a M. S. Zapisovateľka pri výsluchu potvrdila, že sa zúčastnila sčítavania hlasov odovzdaných v prospech sťažovateľa a pri tomto sčítavaní zistila, že sťažovateľ dostal 210 hlasov.

Pokiaľ ide o okolnosti hlasovania do prenosnej volebnej schránky, volebná komisia vyslala na toto hlasovanie dvoch svojich členov - Š. C. a M. Ž.. Z výsluchov obidvoch uvedených členov volebnej komisie bolo zistené, že pri hlasovaní voličiek M. N. a J. K. bol v ich domácnostiach prítomný len jeden člen volebnej komisie (Š. C.). Druhý člen volebnej komisie (M. Ž.) mal počas hlasovania M. N. stáť s prenosnou volebnou schránkou na dvore domu a v prípade hlasovania J. K. sa mal krátku chvíľu zdržiavať v susednom dome. K vyplneniu hlasovacích lístkov došlo len za prítomnosti jedného člena volebnej komisie Š. C., ktorý mal hlasovacie lístky obidvoch týchto voličiek vhodiť do prenosnej volebnej schránky potom, ako ich vyniesol z ich domácností. Š. C. pri výsluchu tvrdil, že ani pri jednej z voličiek neporušil tajnosť voľby, pričom obidve voličky mali volebné lístky vyznačovať samy. Ing. L. K. pri svojom výsluchu uviedol, že bol prítomný pri hlasovaní svojej matky J. K., pomohol jej s úpravou hlasovacích lístkov a tieto v obálke odovzdal členovi volebnej komisie Š. C., ktorý ho mal vhodiť pred domom do prenosnej volebnej schránky, ktorú mal pri sebe druhý člen volebnej komisie M. Ž.

Výpovede svedkov sa rôznili v otázke, akým spôsobom a kto vykonal archiváciu a zapečatenie volebnej dokumentácie po zistení výsledkov volieb a spísaní volebnej zápisnice. Zatiaľ čo zapisovateľka V. L. uviedla, že volebnú dokumentáciu archivovali M. Ž. a M. K., ktorí mali škatuľu s dokumentáciou podpísať, člen volebnej komisie M. Ž. vyhlásil, že nevie, kto archivoval a pečatil volebnú dokumentáciu. M. K. a D. M. uviedli, že archiváciu a zapečatenie volebnej dokumentácie vykonal spoločne, škatuľu s touto

dokumentáciou však nepodpisovali. D. M. navyše uviedla, že zapisovateľka volebnej komisie usmernila volebnú komisiu, že pri zapečatení volebnej dokumentácie nie je potrebné, aby ju členovia komisie podpisovali. Predsedníčka volebnej komisie M. S. sa nevedela vyjadriť k osobám, ktoré volebnú dokumentáciu archivovali.

Ústavný súd so súhlasom sťažovateľa upustil od realizácie výsluchu predvolaných svedkýň J. K. a M. N., ktoré sa na výsluch nedostavili zo zdravotných dôvodov a svoju neprítomnosť vopred písomne ospravedlnili.

III.

Právne východiská a úvahy ústavného súdu

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa § 31 ods. 5 volebného zákona volič hlasuje tak, že po opustení priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov vloží obálku do volebnej schránky.

Podľa § 31 ods. 6 volebného zákona volič môže požiadať zo závažných, najmä zdravotných dôvodov okrskovú volebnú komisiu o to, aby mohol hlasovať mimo volebnej

miestnosti, a to len v územnom obvode volebného okrsku, pre ktorý bola okrsková volebná komisia zriadená. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami a obálkou. Volič hlasuje tak, aby sa dodržala tajnosť hlasovania.

Podľa § 32 volebného zákona volič, ktorý nemôže sám upraviť hlasovací lístok pre telesnú vadu alebo preto, že nemôže čítať alebo písať, má právo vziať so sebou do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov iného voliča, aby za neho hlasovací lístok podľa jeho pokynov upravil a vložil do obálky.

Podľa § 37 ods. 1 volebného zákona po ukončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nepoužité hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia použila na výslovnú žiadosť jednotlivých voličov aj prenosnú volebnú schránku, komisia obsah schránok po ich otvorení zmieša.

Podľa § 37 ods. 4 volebného zákona každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Podľa § 40 ods. 2 volebného zákona okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy.

Podľa § 61 ods. 1 písm. a) volebného zákona Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky upraví podrobnosti o úlohách obcí a miestnych orgánov štátnej správy pri úschove hlasovacích lístkov a iných volebných spisov.

Podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže vyhlásiť voľby za neplatné.

Predmetom konania vo volebnej veci je tvrdenie sťažovateľa o neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy podľa čl. 129 ods. 2 ústavy. Účelom takéhoto konania je preskúmanie volieb, ako aj ich výsledkov z hľadiska dodržiavania ústavnosti a zákonnosti.

Ak dôjde v priebehu volieb k zásahu do ústavných práv, je nepochybné, že je daná právomoc ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (PL. ÚS 1/07).

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietané porušenie práv mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb. Pojem „priebeh volieb“ nezahŕňa iba hlasovanie voličov, ale aj všetky iné úkony subjektov zúčastnených na voľbách, ktoré sú v príčinnej súvislosti s voľbami (PL. ÚS 18/99).

Volebná komisia je orgánom verejnej moci, ktorý túto vykonáva vo verejnom záujme. Inak povedané, volebná komisia je inštitúciou verejnej moci a činnosť, ktorú vykonáva, je činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme. Príprava a zabezpečenie volieb je vo verejnom záujme, a preto vytvorenie orgánu verejnej moci, akým je volebná komisia, zaraďuje tento orgán medzi orgány verejnej moci. Rozhodnutia volebnej komisie podliehajú v zmysle čl. 129 ods. 2 ústavy súdnemu dohľadu, ak sa ho oprávnené osoby dožadujú.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu okrsková volebná komisia vo voľbách do obecnej samosprávy plní aj úlohy garanta ústavnosti a zákonnosti samotného volebného aktu a prvotného sčítania hlasov. Tomuto zodpovedá jej kreovanie, zákonom ustanovené postupy a zisťovanie volebných výsledkov, ktoré sú prejavom vôle voličov (PL. ÚS 1/07).

Rovnako z platnej právnej úpravy a stabilnej judikatúry ústavného súdu vyplýva požiadavka, aby s prenosnou volebnou schránkou za voličmi, ktorí požiadali o možnosť

hlasovať mimo volebnej miestnosti, išli dvaja členovia volebnej komisie, ktorá predstavuje významnú záruku regulárnosti volebného aktu aj v prípadoch, keď sa volič nemôže dostaviť do volebnej miestnosti, a tým aj garanciu výkonu aktívneho volebného práva vyplývajúceho z čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy. Minimálnou požiadavkou majúcou garantovať riadny výkon volebného aktu aj v prípade tých občanov, ktorí požiadali o možnosť hlasovať mimo volebnej miestnosti, je prítomnosť dvoch vzájomne sa kontrolujúcich členov volebnej komisie (PL. ÚS 16/07). Nesprávny postup pri zabezpečení hlasovania mimo volebnej miestnosti (nedodržanie tajnosti hlasovania, nezabezpečenie potrebného počtu členov volebnej komisie pre takéto hlasovanie) môže byť v príčinnej súvislosti s výsledkom volieb a tento výsledok volieb môže významnou mierou aj ovplyvniť. Dôsledkom takýchto porušení zákona je aj porušenie ústavného volebného práva a jeho princípov (napr. PL. ÚS 1/00, PL. ÚS 33/03).

V posudzovanom prípade sa dopustili členovia volebnej komisie závažného porušenia § 31 ods. 6 volebného zákona pri hlasovaní niektorých voličov mimo volebnej miestnosti, keď M. N. a J. K. pristúpili k realizácii svojho volebného práva len v prítomnosti jedného člena volebnej komisie a navyše bez toho, aby im bolo umožnené vložiť obálku do prenosnej volebnej schránky, tak ako to ustanovuje § 31 ods. 5 volebného zákona. Za hlasovanie v súlade s volebným zákonom treba považovať len také hlasovanie, pri ktorom volič sám vloží volebnú obálku do volebnej schránky. Podľa názoru ústavného súdu uvedené platí aj pre hlasovanie do prenosnej volebnej schránky. Zmyslom a účelom vloženia obálky s hlasovacími lístkami do volebnej schránky (vrátane prenosnej volebnej schránky) je garantovať tajnosť hlasovania a znemožniť prípadnú manipuláciu s odovzdaným hlasom. Odovzdanie obálky s upraveným hlasovacím lístkom voličom členovi volebnej komisie, ktorý má neskôr (na inom mieste ako volič hlasoval) túto obálku vložiť do prenosnej volebnej schránky, pričom prenosná volebná schránka nie je po celý čas súčasne pod dozorom obidvoch vyslaných členov volebnej komisie, je potrebné považovať za závažné porušenie zákonnosti a ústavnosti takéhoto hlasovania.

Ďalej vážne porušenie volebného zákona ústavný súd zistil v tom, že sčítania hlasov vo volebnej komisii sa zúčastnila aj zapisovateľka, ktorá je zamestnankyňou Obecného

úradu v Novom Tekove, čo môže ovplyvniť jej nepredpojatosť pri takom dôležitom úkone, ako je zisťovanie vôle voličov. Podľa názoru ústavného súdu takýto postup odporuje § 37 zákona o voľbách, ktorý proces zisťovania vôle voličov zveruje výlučne do právomoci členov volebných komisií. Zapisovateľ volebnej komisie je technickým pracovníkom, nie však členom volebnej komisie, ktorý by sa mohol zúčastniť sčítania hlasov (PL. ÚS 1/07). Skutočnosť, že sa zapisovateľka aktívne zúčastňovala sčítavania odovzdaných platných hlasov, spochybňuje regulárnosť zisťovania výsledkov volieb.

Ústavný súd súčasne poukazuje aj na ďalšie pochybenie volebnej komisie spočívajúce v nerešpektovaní pokynu na úschovu hlasovacích lístkov a iných volebných spisov z volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2010 vydaného ministerstvom vnútra č. 220-2010/018343 z 12. júna 2010 na základe ustanovenia § 61 ods. 1 písm. a) volebného zákona. Aj keď porušenie povinností volebnou komisiou vyplývajúcich z uvedeného pokynu nemožno kvalifikovať ako porušenie zákonnosti (takýto pokyn je potrebné považovať za inštrukciu ministerstva vnútra, a nie všeobecne záväzný právny predpis), nedodržanie povinnosti o úschove a usporiadaní jednotlivých častí volebnej dokumentácie vrátane povinnosti zapečatiť odovzdané hlasovacie lístky (platné aj neplatné) s vyznačením ich počtu však pri prieskume ústavnosti a zákonnosti volieb ústavným súdom spochybňuje hodnovernosť jednotlivých častí volebnej dokumentácie a celej činnosti volebnej komisie ako takej. Ako najzávažnejšie z týchto pochybení možno kvalifikovať jednak to, že odovzdané hlasovacie lístky pre absenciu ich riadneho zapečatenia neboli v rámci volebnej dokumentácie oddelené od pomocných a nepoužitých hlasovacích lístkov, a to, že volebná dokumentácia nebola riadne uložená, zabalená a zapečatená tak, aby bola vylúčená akákoľvek možnosť, že po podpísaní zápisnice o výsledku volieb volebnou komisiou bolo s touto dokumentáciou manipulované. Volebná komisia preto pri zapečatení hlasovacích lístkov, obálok a zoznamov voličov nepostupovala dôsledne, nenapĺňajúc účel a zmysel § 40 ods. 2 volebného zákona.

Sťažovateľ tiež vzniesol námietky aj proti regulárnosti sčítavania hlasov volebnou komisiou, keď tvrdil, že štyri hlasovacie lístky, ktoré mu dali voliči, mali byť vyhlásené za neplatné z dôvodu, že v nich boli označení dvaja kandidáti na starostu, a to sťažovateľ

a zvolená starostka. Dokazovaním vykonaným ústavným súdom však nebola preukázaná pravdivosť tohto tvrdenia.

Rovnako sťažovateľ neponúkol žiaden dôkaz o pravdivosti svojho tvrdenia, že už necelú hodinu po uzavretí volebnej miestnosti boli voľby ukončené a vyhlásený víťaz, a preto ústavný súd uvedené tvrdenie sťažovateľa považuje za neopodstatnené. Naopak, zo zápisnice volebnej komisie vyplýva, že k jej podpisu došlo podľa časového údajá v nej uvedeného 27. novembra 2010 o 23.20 h, teda viac ako tri hodiny po uzavretí volebnej miestnosti.

IV.

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry využije svoju právomoc vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde len v prípadoch hrubého, závažného, prípadne opätovného porušovania ústavného volebného práva a jeho princípov spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Zistené porušenia musia byť preukázané a spôsobilé priamo ovplyvniť výsledok volieb (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 19/07).

Ústavný súd zistil, že členovia volebnej komisie sa dopustili závažných pochybení, ktoré vo svojom súhrne sú schopné ovplyvniť slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorú garantuje čl. 31 ústavy volebného zákona.

Volebný výsledok zistený volebnou komisiou (210 hlasov pre zvolenú starostku a 209 hlasov pre sťažovateľa) sa nezhoduje so zisteniami ústavného súdu (209 hlasov pre zvolenú starostku a 210 hlasov pre sťažovateľa). V prípade, ak by neboli zistené iné závažné porušenia ústavnosti a zákonnosti pri voľbách, ako už boli opísané, rozdiel hlasov medzi sťažovateľom a zvolenou starostkou (o jeden hlas) v prospech sťažovateľa zistený ústavným súdom by odôvodňoval postup podľa § 63 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde, t. j. zrušenie rozhodnutia volebnej komisie a vyhlásenie sťažovateľa za zvoleného starostu.

Vzhľadom na to, že pri hlasovaní dvoch voličov mimo volebnej miestnosti došlo k závažnému porušeniu volebného zákona, ďalej že sčítania hlasov sa aktívne zúčastnila zapisovateľka, hoci jej funkcia je obmedzená na organizačné a administratívne zabezpečenie činnosti volebnej komisie, a nie na vykonávanie sčítania hlasov, a napokon aj vzhľadom na zistenia ústavného súdu o pochybeniach volebnej komisie pri spôsobe uloženia a úschovy volebnej dokumentácie vrátane jej zapečatenia, nevylučujúcej jej manipuláciu, a tak spochybňujúcej jej hodnovernosť ústavný súd dospel k záveru, že je potrebné vyhlásiť voľby starostu obce Nový Tekov konané 27. novembra 2010 za neplatné, a to najmä v dôsledku porušenia čl. 30 ústavy a ustanovení § 31, § 37 a § 40 volebného zákona.

Sťažovateľ v návrhu uviedol alternatívny petít, ktorým žiadal vyhlásiť voľby za neplatné alebo zrušiť ich výsledok a za zvoleného starostu vyhlásiť sťažovateľa.

Vo veci alternatívneho petitu vo volebných veciach vyslovil ústavný súd svoj názor vo veci sp. zn. PL. ÚS 50/99, keď uviedol, že z dikcie ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže vyhlásiť voľby za neplatné [písm. a) citovaného ustanovenia], zrušiť napadnutý výsledok volieb [písm. b)], resp. zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený [písm. c)]. Výrok o neplatnosti volieb ako celku podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde vylučuje podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodnúť vo veci tých istých volieb podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) citovaného zákona, t. j. zrušiť napadnutý výsledok volieb. Obdobný záver platí aj vo vzťahu k písm. c) citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde (m. m. PL. ÚS 1/00). S prihliadnutím na uvedené ústavný súd rozhodol podľa prvej alternatívy uvedenej v petite sťažnosti a jeho zvyšnou časťou sa ďalej nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. februára 2011